

Temat: Inwestycje publiczne czy pod publiczną, czyli o wykorzystaniu środków europejskich

Skrócony opis zajęć:

W trakcie zajęć uczniowie omawiają skutki członkostwa Polski w UE, analizując dane statystyczne oceniają wykorzystanie środków unijnych na poziomie kraju regionu, gminy. Uczniowie poznają podział środków unijnych na programy operacyjne w nowej perspektywie finansowania 2014-2020.

Poziom

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły ponadgimnazjalnej

Wiedza o społeczeństwie - poziom rozszerzony

45. Polska w Unii Europejskiej.

Uczeń:

- 3) ocenia skutki członkostwa Polski w Unii Europejskiej i perspektywy jej rozwoju w Unii Europejskiej, odwołując się do danych statystycznych, badań opinii publicznej oraz informacji o wykorzystaniu środków unijnych w Polsce, regionie, gminie.

Podstawy przedsiębiorczości

2. Rynek – cechy i funkcje.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje społeczne i ekonomiczne cele gospodarowania, odwołując się do przykładów z różnych dziedzin
- 5) omawia transformację gospodarki Polski po 1989 r.

4. Państwo, gospodarka.

Uczeń:

- 1) wymienia i charakteryzuje ekonomiczne funkcje państwa;
- 10) wyszukuje informacje o aktualnych tendencjach i zmianach w gospodarce świata i Polski



Cele zajęć :

Uczeń powinien:

- formułować i uzasadniać własne zdanie na temat efektów integracji Polski z UE
- wskazywać we własnym otoczeniu przykłady inwestycji zrealizowanych dzięki funduszom europejskim
- znać źródła informacji nt programów unijnych w nowej perspektywie finansowania (2014-2020)
- odczytywać i interpretować wyniki sondaży opinii publicznej

Pojęcia kluczowe:

Dobra publiczne- dobra, z których w jednym czasie może korzystać wiele osób (konsumpcja nierywalizacyjna), a z ich konsumpcji nie można nikogo wykluczyć (niemożliwość wyłączenia z konsumpcji)

Inwestycja publiczna- nakłady mające na celu finansowanie rozwoju towarów i usług świadczonych obywatelom przez państwo (w ramach sektora publicznego) na poziomie państwowym, regionalnym oraz lokalnym. Zazwyczaj inwestycje publiczne obejmują wydatki na inwestycje infrastrukturalne takie jak: drogi, mosty, lotniska, szkoły, szpitale.

Program operacyjny- dokument planistyczny określający obszar działania, jeden z najważniejszych dokumentów z punktu widzenia korzystania ze środków unijnych. Programy operacyjne mogą przyjmować formę krajowych programów operacyjnych lub regionalnych programów operacyjnych. Propozycję kształtu oraz zakresu programu operacyjnego określa kraj członkowski i przedkłada go Komisji Europejskiej do akceptacji. Projekty krajowych programów operacyjnych opracowuje Minister Rozwoju Regionalnego we współpracy z innymi ministrami.

Zadanie nr 1: Plusy i minusy członkostwa Polski w Unii Europejskiej

a) Wspólnie z uczniami przypomnij podstawowe informacje o Unii Europejskiej (np. ile państw tworzy UE, nazwiska ojców założycieli, symbole UE, data wstąpienia Polski do UE). Zapytaj jak oceniają skutki członkostwa Polski w UE z perspektywy 10 lat? Możesz je zapisywać na tablicy. Podsumowując zwróć uwagę, czy wśród wymienionych rezultatów członkostwa Polski w UE przeważają korzyści czy koszty oraz jaki charakter i wymiar mają wymienione skutki integracji np. ekonomiczny, społeczny, ogólnopolski, krajowy, osobisty.

Porozmawiaj o tym czy uczniowie w swoim życiu, najbliższym otoczeniu, środowisku lokalnym odczuwają skutki obecności Polski w UE? Poproś o wskazanie inwestycji zrealizowanych w ich otoczeniu ze środków unijnych. Zachęć do podawania konkretnych przykładów z życia codziennego.

b) Przedstaw uczniom wyniki badań CBOS nt skutków integracji. Porozmawiaj o najczęściej wskazywanych korzyściach oraz kosztach członkostwa Polski w UE. Zwróć uwagę jakich obszarów najczęściej dotyczą zmiany. Poproś o indywidualne porównanie własnych odczuć, opinii z wynikami badań.

Plusy członkostwa Polski w UE (najczęstsze odpowiedzi)

Otwarcie granic, swoboda przemieszczania się	31%
Swoboda podejmowania pracy w UE, prowadzenia działalności gospodarczej	17%
Swoboda podróżowania, rozwój turystyki	3%
Możliwość kształcenia, studiowania za granicą	2%
Napływ pieniędzy z funduszy unijnych, dotacje, projekty unijne (ogólnie)	30%
Inwestycje w infrastrukturę drogową i kolejową	11%
Rozwój kraju, miast, wsi (ogólnie)	8%
Korzyści dla oświaty (budowa boisk, remont szkół, programy unijne w szkołach)	3%
Wsparcie rynku pracy	2%
Dotacje dla firm	2%
Wspieranie przedsiębiorczości	2%
Korzyści dla rolnictwa	13%
Korzyści dla gospodarki (rozwój gospodarczy i techniczny, dostęp do nowych technologii, napływ kapitału zagranicznego)	10%
Rozwój handlu	6%
Poprawa materialnych warunków życia	1%
Poprawa bezpieczeństwa kraju	5%
Poprawa pozycji Polski w Europie	1%
Otwarcie na świat	3%

Minusy członkostwa Polski w UE (najczęstsze odpowiedzi)

Zastrzeżenia do przepisów prawa unijnego, biurokracja	12%
---	-----

Ograniczona suwerenność, uzależnienie od UE	8%
Konieczność dostosowania prawa polskiego do prawa unijnego	6%
Brak równości Polski z innymi krajami unijnymi, dominacja starych państw unijnych	2%
Problemy rolnictwa i producentów żywności	6%
Uzależnienie polskiej gospodarki, duży import, zniszczenie małych sklepów	5%
Złe warunki życia, wysokie koszty utrzymania	5%
Bezrobocie	4%
Perspektywa wprowadzanie euro	3%
Zagrożenia dla tradycji, obyczajów i kultury	2%
Dokładanie do budżetu UE	2%
Słabe wykorzystanie pieniędzy unijnych	1%

Źródło: Komunikat z badań CBOS nr 52/2014 „10 lat członkostwa Polski w Unii Europejskiej”, s.9-11, kwiecień 2014

Podsumowując zadanie podkreśl, że po 10 latach naszego członkostwa w UE można już dokonać podsumowania skutków polskiej obecności w Unii. Kilka lat spędzonych w strukturach europejskich miało wpływ na funkcjonowanie całej gospodarki oraz życie poszczególnych obywateli. Najbardziej znane i najczęściej wskazywane są korzyści finansowe i uzyskane dzięki nim efekty rzeczowe – nowe drogi, oczyszczalnie ścieków, sprzęt w szkołach i szpitalach, tysiące obiektów oznaczone tablicami przypominającymi o udziale UE w finansowaniu tych obiektów. Zwróć uwagę, że oprócz inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych występują również unijne wsparcie dla mniejszych i większych podmiotów produkcyjnych (zwłaszcza dla rolników), a także liczne przedsięwzięcia nieinwestycyjne (szkoleniowe i inne) finansowane z udziałem środków budżetowych UE.

Zadanie nr 2: Fundusze Europejskie dla Polski

Podziel uczniów na 4 zespoły. Przedstaw dane statystyczne dotyczące wykorzystania przez Polskę środków unijnych.

Poproś o przeanalizowanie danych, przygotowanie odpowiedzi na umieszczone pod wykresami pytania oraz zaprezentowanie wniosków na forum.

Grupa 1

Efekty Funduszy Europejskich 2007-2013



Źródło:

[http://www.mir.gov.pl/FUNDUSZE/FUNDUSZE_EUROPEJSKIE/WYKORZYSTANIE_FUN
DUSZY/EFEKTY/Strony/start.aspx](http://www.mir.gov.pl/FUNDUSZE/FUNDUSZE_EUROPEJSKIE/WYKORZYSTANIE_FUN
DUSZY/EFEKTY/Strony/start.aspx)

Czego dotyczą przedstawione dane?

.....

Jakiego okresu dotyczą?

.....

Jakie zmiany zaszły w polskiej gospodarce dzięki funduszom unijnym? Jakie dziedziny gospodarki/ podmioty zostały dofinansowane przez środki europejskie?

.....

Grupa 2

Wydatki finansowane środkami budżetu UE w latach 2004-2011 na 1 mieszkańca wg województw

Region	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2004–2011
zł									
Polska	83,81	263,44	462,93	466,38	470,18	723,58	1.172,54	1.489,12	5.131,98
Dolnośląskie	143,38	261,55	366,74	392,01	362,30	540,90	746,66	1.104,61	3.918,15
Kujawsko-Pomorskie	76,55	325,47	555,97	452,34	530,57	670,72	1.168,39	1.351,44	5.131,45
Lubelskie	84,32	350,08	518,75	542,97	708,19	840,44	1.459,81	1.782,31	6.286,87
Lubuskie	197,64	362,01	534,73	342,76	410,34	1.325,23	1.121,86	1.405,35	5.699,92
Łódzkie	72,24	238,97	468,28	475,99	554,23	584,87	942,99	1.373,66	4.711,22
Małopolskie	58,19	175,18	266,74	235,75	209,22	371,88	799,83	1.042,77	3.159,57
Mazowieckie	82,99	219,17	427,28	415,75	460,59	777,80	1.326,66	1.543,33	5.253,58
Opolskie	60,32	251,63	441,66	451,87	487,31	753,04	1.144,41	1.202,52	4.792,76
Podkarpackie	86,63	226,67	359,27	304,83	336,44	607,17	1.296,72	1.959,22	5.176,95
Podlaskie	129,80	559,71	907,32	583,64	827,00	1.195,06	1.831,43	2.298,07	8.332,04
Pomorskie	78,46	258,05	478,00	582,29	554,05	621,82	1.102,18	1.223,70	4.898,55
Śląskie	72,81	131,90	214,13	337,53	259,77	397,41	881,08	1.026,99	3.321,63
Świętokrzyskie	65,94	293,64	509,65	375,98	462,17	751,78	1.657,26	1.868,22	5.984,64
Warmińsko-Mazurskie	105,78	413,62	709,60	561,33	673,79	917,54	1.844,92	2.490,20	7.716,79
Wielkopolskie	51,26	311,76	758,33	447,18	546,03	734,09	1.067,89	1.448,05	5.364,59
Zachodniopomorskie	67,59	331,09	540,01	609,68	639,19	1.214,41	1.025,25	1.412,12	5.839,34

Źródło: Jan Misiąg, Wojciech Misiąg, Marcin Tomalak- Ocena efektywności wykorzystania pomocy finansowej Unii Europejskiej jako instrumentu polityki spójności społeczno-gospodarczej oraz poprawy warunków życia s. 23, Rzeszów 2013

Które województwa wykorzystały najwięcej środków unijnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca?

.....

Które województwa wykorzystały najmniej środków unijnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca?

.....

Jak oceniasz wykorzystanie funduszy unijnych w swoim regionie w porównaniu z innymi województwami Polski?

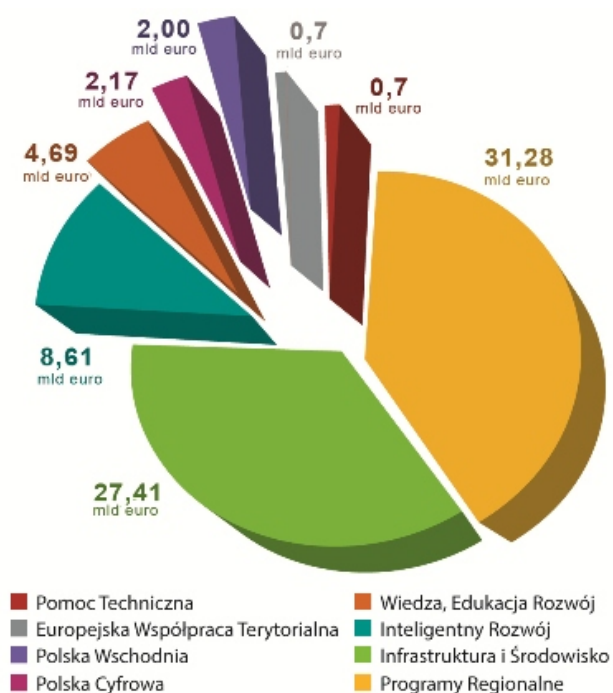
.....

.....

Grupa 3



Podział środków unijnych na programy krajowe .



Źródło: http://www.mir.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie_2014_2020/strony/start.aspx

Czego dotyczą przedstawione dane?

.....

Jakiego okresu dotyczą?

.....

Ile środków unijnych zainwestuje Polska w latach 2014-20? W jakie obszary gospodarki?

.....

Do jakiego obszaru gospodarki napłynie najwięcej środków z UE?

.....

Grupa 4

Podział środków unijnych w latach 2014-2020 na programy regionalne wg województw

WOJEWÓDZTWO	CAŁKOWITA ALOKACJA NA RPO CENY BIEŻĄCE, EURO
Dolnośląskie	2 252 546 589
Kujawsko-Pomorskie	1 903 540 287
Lubelskie	2 230 958 174
Lubuskie	906 929 693
Łódzkie	2 256 049 115
Małopolskie	2 878 215 972
Opolskie	944 967 792
Podkarpackie	2 114 243 760
Podlaskie	1 213 595 877
Pomorskie	1 864 811 698
Śląskie	3 476 937 134
Świętokrzyskie	1 364 543 593
Warmińsko-Mazurskie	1 728 272 095
Wielkopolskie	2 450 206 417
Zachodniopomorskie	1 601 239 216
Razem 15	29 187 057 412
Mazowieckie	2 089 840 138
Razem 16	31 276 897 550

Źródło: http://www.mir.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie_2014_2020/strony/start.aspx



Czego dotyczą przedstawione dane?

.....

Jakiego okresu dotyczą?

.....

Które województwa otrzymają najwięcej środków unijnych?

.....

Które województwa otrzymają najmniej środków unijnych?

.....

Jak plasuje się Twoje województwo w podziale środków unijnych na lata 2014-2020?

.....

.....

Podsumowując zadanie podkreśl, że obecnie Polska jest największym odbiorcą dotacji w Unii Europejskiej. Tylko w ciągu ostatnich kilku lat trafiło do nas kilkadziesiąt miliardów euro, a pula z której możemy skorzystać do 2015 r. to ponad 67 mld euro! Dzięki unijnym środkom remontowane są i powstają setki kilometrów dróg oraz mostów. Ale środki europejskie to nie tylko duże inwestycje infrastrukturalne, takie jak np. autostrada A2 czy warszawskie metro. Dofinansowane mogą być także małe przedsięwzięcia w bardzo wielu dziedzinach: począwszy od kultury przez zdrowie i edukację, a na turystyce kończąc. Swoją wykładnią zmieniają polskie miasta i wsie, które stają się bardziej atrakcyjne - zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. W nowym budżecie na lata 2014-2020 środki unijne będzie można zainwestować m.in. w badania naukowe i ich zastosowanie w biznesie (komercjalizację), kluczowe połączenia drogowe (autostrady, drogi ekspresowe), rozwój przedsiębiorczości, transport przyjazny środowisku (kolej, transport publiczny), cyfryzację kraju (szerokopasmowy dostęp do Internetu, e-usługi administracji) czy włączenie społeczne i aktywizację zawodową. Nominalnie wciąż najwięcej będziemy inwestować w infrastrukturę transportową (drogową i kolejową), ale największy wzrost wydatków dotyczyć będzie innowacyjności i wsparcia przedsiębiorców.

Zwróć uwagę na to, że samorządy województw będą zarządzać większą niż dotąd pulą europejskich pieniędzy. Samorządy województw będą w pełni odpowiedzialne za prawidłowe planowanie, zarządzanie i rozliczanie projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych.



Zadanie nr 3: Praca z komiksem „Po co nam ten miś?”

a) Przeprowadź w klasie krótką sondę. Zapytaj czy Polska dobrze wydaje środki unijne? Poproś ochotników o krótkie wypowiedzi.

b) Rozdaj komiks Pauliny Wyrst „Po co nam ten miś?” nagrodzony w VI edycji konkursu Forum Obywatelskiego Rozwoju na komiks ekonomiczny.

Poleć, aby uczniowie przeczytali komiks, a następnie pracując w grupach przygotowali odpowiedzi na następujące pytania:

- jakie inwestycje zostały opisane w komiksie?
- jakie czynniki zdecydowały o realizacji inwestycji?
- jakie są efekty zrealizowanych inwestycji?

Po zakończeniu pracy poproś przedstawicieli poszczególnych grup o prezentację odpowiedzi na forum klasy.

c) Porozmawiaj o tym jakie było przesłanie autorki komiksu. Zapytaj jak uczniowie interpretują tytuł komiksu?

Praca domowa:

Zaproponuj uczniom obejrzenie fragmentu filmu „Miś” Stanisława Barei https://www.youtube.com/watch?v=uPZj1p_smCA, Następnie poproś o porównanie sytuacji przedstawionej na filmie i opisanej w komiksie, wskazanie podobieństw i różnic w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.

Podsumowanie:

Podsumowując zwróć uwagę, że inwestycje publiczne finansowane ze środków unijnych nie zawsze są użyteczne i przynoszą oczekiwane efekty w przyszłości. Górę nad rachunkiem ekonomicznym często bierze krótkowzroczna chęć przypodobania się w efektowny (niekoniecznie efektywny) sposób wyborcom. Trzeba pamiętać, że choć Unia hojną ręką daje na budowę, to do kosztów bieżącej eksploatacji już się nie dołoży. Spadają one na właścicieli nowych obiektów, a zatem władze centralne lub – najczęściej – samorządowe.

Pytania sprawdzające - wybierz poprawną odpowiedź

1. Inwestycje publiczne to:
 - a) nakłady, dokonywane przez przedsiębiorstwa, na tworzenie nowych zdolności wytwórczych
 - b) nakłady mające na celu finansowanie rozwoju usług świadczonych obywatelom przez państwo na poziomie państwowym, regionalnym oraz lokalnym
 - c) nakłady gospodarstw domowych mające na celu zakup nowych dóbr i usług

2. Celem wykorzystania funduszy unijnych jest:
 - a) podnoszenie dochodów gospodarstw domowych
 - b) zwiększanie oszczędności w bankach
 - c) zwiększenie konkurencyjności gospodarki

3. W latach 2014-2020 samorzady województw będą zarządzać:
 - a) mniejszą niż dotąd pulą funduszy europejskich
 - b) większą niż dotąd pulą europejskich pieniędzy
 - c) nic się nie zmieni

4. Najwięcej funduszy unijnych w latach 2014-2020 zostanie przeznaczonych na rozwój:
 - a) infrastruktury
 - b) edukacji
 - c) rolnictwa

5. Celem inwestowania jest:
 - a) pomnażanie majątku
 - b) finansowanie nieoczekiwanych wydatki bez podejmowania nadmiernego ryzyka
 - c) oszczędzanie na przyszłość

Odpowiedzi:

1b, 2c, 3b, 4a, 5a